



RIJKSMONUMENTALE HALLENBOORDERIJ
IJSELDIJK 134 KRIMPEN AAN DEN IJSSEL





INLEIDING

Aan de IJsseldijk in Krimpen aan den IJssel ligt een eeuwenoud woonerf waarvan vanaf de dijk slechts een deel zichtbaar is. Achter de monumentale hallenhuysboerderij strekt zich een vrijwel compleet erfensemble uit, bestaande uit de voormalige koeienschuur, de voormalige varkensstal, het boenhok, de houtschuur en een ruim perceel dat aan drie zijden wordt omzoomd door water. Samen vormen zij een zeldzaam geheel waarin de oorspronkelijke opzet van een agrarisch erf nog altijd herkenbaar is. De boerderij is trapsgewijs tegen de IJsseldijk gebouwd. Tijdens de rondgang volgen de verschillende vertrekken het natuurlijke hoogteverschil van het landschap, waardoor het woonprogramma zich geleidelijk ontvouwt. Enkele treden verbinden de verschillende woonruimtes met elkaar en herinneren aan de oorspronkelijke opzet van de boerderij. De rijksmonumentale hallenhuysboerderij dateert uit circa 1760 en staat al ruim tweeënhalve eeuw op deze plek langs de Hollandsche IJssel. In die periode veranderde het erf voortdurend.

Gebouwen werden aangepast, functies verschoven en iedere generatie liet haar eigen sporen na. Toch bleef de ruimtelijke structuur van het erf behouden. Juist daardoor is vandaag nog goed zichtbaar hoe wonen, werken en landschap hier eeuwenlang met elkaar verbonden waren. In 2011 verwierf de huidige eigenaar het ensemble van de gemeente Krimpen aan den IJssel. Wat volgde was een omvangrijke restauratie waarbij niet alleen de monumentale boerderij, maar het volledige erf als uitgangspunt werd genomen. Historische constructies werden hersteld, authentieke materialen behouden of opnieuw toegepast en hedendaags comfort zorgvuldig ingepast. De restauratie werd in 2015 voltooid. Sindsdien is het erf met dezelfde aandacht onderhouden en verder verduurzaamd. Het resultaat is een rijksmonument dat tegenwoordig beschikt over energielabel A, een prestatie die bij een boerderij uit de achttiende eeuw allesbehalve vanzelfsprekend is. Deze prospectus vertelt het verhaal van die plek; van haar ontstaan langs de Hollandsche IJssel tot de restauratie en het wonen, werken en leven anno nu.



ACHTERGROND

IJsseldijk 134 is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de Krimpenerwaard. Het landschap waarin de boerderij werd gebouwd, is gedurende eeuwen gevormd door de strijd tegen het water, de aanleg van dijken en de ontginning van het veen. De Hollandsche IJssel speelde daarbij een centrale rol. De rivier bood een belangrijke vaarverbinding, terwijl de dijken bescherming gaven tegen het water en tegelijkertijd ruimte boden voor bewoning en landbouw. Langs deze dijken ontstond een lint van boerderijen dat het landschap tot op de dag van vandaag bepaalt.

De boerderijen werden gebouwd vanuit hun functie. Wonen, veehouderij, opslag en voedselproductie vormden één geheel. Het woonhuis lag aan de dijk, de deel vormde het hart van het boerenbedrijf en daaromheen groeiden de stallen en bijgebouwen, ieder met een eigen taak binnen het erf. De gebouwen stonden niet willekeurig op hun plaats. Hun positie werd bepaald door het dagelijkse gebruik, de bereikbaarheid van het land, de wind, het water en de onderlinge samenhang van het boerenbedrijf. Die ruimtelijke logica is op IJsseldijk 134 nog altijd herkenbaar. De rijksmonumentale hallenhuishoerderij behoort tot de vroegste dijkbebouwing in deze omgeving. In de loop van de negentiende en twintigste eeuw werd het erf uitgebreid met onder meer een varkensstal, een koeienschuur, een boenhok en andere functionele opstallen. Iedere toevoeging volgde de ontwikkeling van het boerenbedrijf en versterkte de samenhang van het erf. Daardoor is niet alleen de boerderij bewaard gebleven, maar ook de manier waarop een historisch agrarisch erf was georganiseerd.

Dat maakt IJsseldijk 134 cultuurhistorisch waardevol. Het erf vertelt het verhaal van generaties die hier hebben gewoond en gewerkt. Tegelijkertijd laat het zien dat verandering en behoud elkaar niet uitsluiten. Iedere generatie paste het erf aan de eisen van haar tijd aan, terwijl de oorspronkelijke structuur en het karakter van het ensemble behouden bleven. Juist daardoor bezit deze plek vandaag nog dezelfde vanzelfsprekende logica als ruim tweeënhalve eeuw geleden.



DE BOERDERIJ

IJsseldijk 134 is een rijksmonumentale hallenhuisboerderij, een boerderijtype dat eeuwenlang kenmerkend was voor de Krimpenerwaard en andere veenweidegebieden van Zuid-Holland. De opzet is helder en doelmatig. Alles in het gebouw is ontworpen vanuit het dagelijkse boerenleven, waarbij wonen, werken en opslag onder één dak samenkwamen. Juist die logische indeling maakt dit boerderijtype ook vandaag nog bijzonder prettig om in te wonen.

De hoofdstructuur is na ruim tweeënhalve eeuw nog altijd goed herkenbaar. Aan de voorzijde bevindt zich het voorhuis, waar het dagelijkse gezinsleven zich afspeelde. Daarachter ligt de voormalige deel, het werkhart van de boerderij. Hier stonden de koeien, werd het hooi opgeslagen en vonden de dagelijkse werkzaamheden plaats. De zware gebinten en de monumentale kapconstructie dragen nog altijd het gebouw en bepalen tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit van het interieur.

Ook aan de buitenzijde is de oorspronkelijke opzet goed afleesbaar. Het rieten wolfdak, de schuiframen met luiken, de gemetselde gevels en de sobere detaillering sluiten aan bij de bouwtraditie van de Krimpenerwaard.

De kracht van de boerderij ligt niet in uitbundige versieringen, maar in de goede verhoudingen, het ambachtelijke materiaalgebruik en de eerlijke constructie. Juist daardoor bezit het gebouw een vanzelfsprekende uitstraling die de tand des tijds moeiteloos heeft doorstaan.

Tijdens de restauratie vormden deze kwaliteiten steeds het uitgangspunt. Historische onderdelen zijn waar mogelijk behouden, zorgvuldig hersteld of opnieuw toegepast. Hedendaagse voorzieningen zijn vervolgens op een terughoudende manier ingepast, waardoor de boerderij haar monumentale karakter heeft behouden en tegelijkertijd voldoet aan de eisen van deze tijd.

De boerderij staat bovendien niet op zichzelf. Samen met de voormalige koeienschuur, de voormalige varkensstal, het boenhok en de overige bijgebouwen vormt zij een historisch woonerf waarvan de onderlinge samenhang nog altijd duidelijk herkenbaar is. Juist die compleetheid maakt IJsseldijk 134 tot een waardevol voorbeeld van het agrarische erfgoed van de Krimpenerwaard en verklaart waarom het ensemble vandaag de dag nog altijd zo vanzelfsprekend aanvoelt.







LICHT & RUIMTE

De kwaliteit van deze boerderij wordt niet uitsluitend bepaald door de monumentale onderdelen of de rijke geschiedenis. Minstens zo belangrijk is de manier waarop de verschillende ruimtes zich tot elkaar verhouden. Ondanks haar leeftijd voelt de boerderij verrassend open, overzichtelijk en comfortabel aan. Dat komt voort uit de oorspronkelijke opzet van het gebouw, waarin iedere ruimte een duidelijke functie had en logisch in verbinding stond met de volgende.

De overgang van het voorhuis naar de voormalige deel vormt daarvan het mooiste voorbeeld. De woonvertrekken zijn intiem en overzichtelijk van schaal, terwijl de voormalige deel juist verrast met haar hoogte, openheid en monumentale kapconstructie. Die afwisseling geeft de boerderij een ruimtelijke kwaliteit die in nieuwbouw nauwelijks nog voorkomt. Iedere ruimte heeft een eigen karakter, zonder dat het geheel zijn samenhang verliest.

Ook het daglicht speelt daarin een belangrijke rol. Aan de voorzijde valt het licht via de oorspronkelijke schuiframen het woonhuis binnen. Richting het erf ontstaat een steeds sterkere relatie met de buitenruimte. Vanuit de woonkeuken, de voormalige deel en de verschillende slaapkamers is voortdurend contact met het erf, de bijgebouwen, de bomen en het omliggende groen. Daardoor verandert de beleving van het huis met de seizoenen en het moment van de dag.

Tijdens de restauratie is die ruimtelijke kwaliteit zorgvuldig behouden. Nieuwe voorzieningen zijn toegevoegd zonder de oorspronkelijke structuur aan te tasten. Vloerverwarming, eigentijdse badkamers en de moderne woonkeuken sluiten vanzelfsprekend aan op de historische constructie. Daardoor voelt de boerderij nergens als een museum, maar als een comfortabel familiehuis waarin monumentale kwaliteit en dagelijks gebruik elkaar vanzelf aanvullen. Misschien is dat wel de grootste verrassing van IJsseldijk 134. Achter de historische gevel gaat een woonhuis schuil dat zich moeiteloos voegt naar het ritme van het dagelijks leven, terwijl de geschiedenis van het gebouw in vrijwel iedere ruimte zichtbaar en voelbaar blijft.



DE TOUR

De dagelijkse entree bevindt zich aan de rechterzijde van de boerderij en geeft toegang tot de (bij)keuken. Hier wordt direct duidelijk dat de restauratie niet uitsluitend was gericht op het behoud van het monument, maar vooral op comfortabel wonen.

BEGANE GROND



Aan de plattegronden kunnen geen rechten worden ontleend.
©Jobbe | www.jobbe.nl



HAL

De hal vormt de centrale verbinding tussen het voorhuis, de woonkeuken en de voormalige deel. Direct naast de entree bevinden zich de garderobe en het toilet.





WOONKAMER

De woonkamer bevindt zich in het oorspronkelijke voorhuis, waar zich eeuwenlang het dagelijkse gezinsleven afspeelde. De ruimte heeft haar oorspronkelijke maatvoering behouden en wordt gekenmerkt door de rode Oud-Hollandse plavuizen, zichtbare balklagen met brede houten vloerdelen, historische kozijnen met schuiframen, een monumentale schouw en een houtkachel. Vanuit de ramen is er zicht op de IJsseldijk, het erf en het omliggende groen. In de hal is bovendien een deel van het oorspronkelijke metselwerk zichtbaar gelaten, evenals een vitrine met historische vondsten die tijdens werkzaamheden op het erf zijn aangetroffen.









OPKAMER

Aansluitend ligt de opkamer, traditioneel gesitueerd boven de kelder. Oorspronkelijk bood deze ruimte plaats aan goederen die droog en veilig moesten worden bewaard. Tegenwoordig leent de opkamer zich uitstekend als bibliotheek, werkkamer of rustige leesruimte.





KELDER

Onder de opkamer bevindt zich de oorspronkelijke kelder. Eeuwenlang werden hier voedsel en voorraden bewaard. De oorspronkelijke pekelpakken herinneren nog altijd aan deze functie. Tegenwoordig is de kelder een praktische provisie- en opslagruimte.



WOONKEUKEN

Via een korte trap bereikt men de woonkeuken, die tegenwoordig het middelpunt van de boerderij vormt. Hier komen koken, eten en samenzijn vanzelf samen. De vloer met vloerverwarming, het royale keukenblok in U opstelling, de maatwerkkasten en de zorgvuldig gekozen materialen sluiten op natuurlijke wijze aan bij het monumentale karakter van de boerderij. Openslaande deuren verbinden de keuken rechtstreeks met het terras en de tuin aan de oostzijde, waardoor binnen en buiten gedurende het hele jaar met elkaar in contact blijven.

In de woonkeuken bevindt zich een praktische provisieruimte en grenzend aan de woonkeuken bevindt zich de bijkeuken met technische ruimte en de meterkast. Deze voorzieningen zijn tijdens de restauratie zorgvuldig ingepast, zodat de woonruimtes hun rustige uitstraling behouden.







VOORMALIGE DEEL

Vanuit de woonkeuken loopt de route vanzelf verder naar de voormalige deel, zonder twijfel de meest indrukwekkende ruimte van de boerderij. Hier verandert de schaal van het gebouw direct. De zware gebinten, de monumentale kapconstructie en de royale hoogte herinneren aan de oorspronkelijke functie als werkruimte van het boerenbedrijf. Waar hier vroeger de koeien stonden en het dagelijkse boerenleven zich afspeelde, bevindt zich nu een veelzijdige leefruimte met talloze gebruiksmogelijkheden.

Een tweede woonkamer, bibliotheek, atelier, muziekruijnte of ontvangstruimte vinden hier ieder moeiteloos hun plaats, terwijl de monumentale constructie voortdurend zichtbaar blijft.







SLAAPKAMERS

Rondom de voormalige deel zijn de slaapvertrekken en badkamers gerealiseerd. In de natuurstenen klinker stenen zijn de oorspronkelijke voer- en mestgoten subtiel afleesbaar gebleven. Daarmee herinneren ook deze ruimtes nog aan de oorspronkelijke functie van de voormalige stal. Ook de oorspronkelijke waterpomp, koestand en mestluiken zijn hier behouden gebleven als herinnering aan het agrarische verleden van de boerderij.

Onder de voormalige hilde bevindt zich de hoofdslaapkamer, die beschikt over een inloopkast en een eigen badkamer, voorzien van een ligbad, inlooptdouche, dubbele wastafel, toilet, mechanische ventilatie en vloerverwarming. Daarnaast zijn twee slaapkamers aanwezig die gebruikmaken van een tweede gezamenlijke badkamer met inlooptdouche, dubbele wastafel, toilet en eveneens mechanische ventilatie en vloerverwarming. Een separaat gastentoilet completeert dit gedeelte van de woning. Dankzij deze opzet is comfortabel wonen op de begane grond uitstekend mogelijk, terwijl de verdieping ruimte biedt voor aanvullende slaap-, werk- en hobbyvertrekken.







VERDIEPING

Via de fraaie houten trap bereikt u de verdieping van de boerderij. Een houten loopbrug verbindt de verschillende delen van de kapconstructie en biedt een bijzonder uitzicht over de voormalige deel. Hier wordt de indrukwekkende ruimtelijkheid van de boerderij pas echt zichtbaar.

De zware gebinten, de monumentale dakconstructie en de royale open ruimte herinneren aan de oorspronkelijke functie als hooizolder. Boven de voormalige deel is bovendien een entresol aangebracht die de ruimte extra diepte geeft en tegelijkertijd een intieme plek creëert binnen de grote open kap.

Aan weerszijden van de verdieping bevinden zich bovendien meerdere praktische bergzolders. Deze ruimtes bieden volop mogelijkheden voor opslag en onderstrepen tegelijkertijd de robuuste opbouw van de oorspronkelijke boerderij.

De verdieping vormt daarmee een waardevolle aanvulling op het gelijkvloerse woonprogramma beneden. Gezinsleden en gasten beschikken over een eigen verdieping met voldoende privacy, terwijl de monumentale kapconstructie overal zichtbaar blijft. Daarmee is ook dit deel van de boerderij zorgvuldig aangepast aan het wonen van nu, met behoud van de ruimtelijke kwaliteit en de historische opzet van het gebouw.





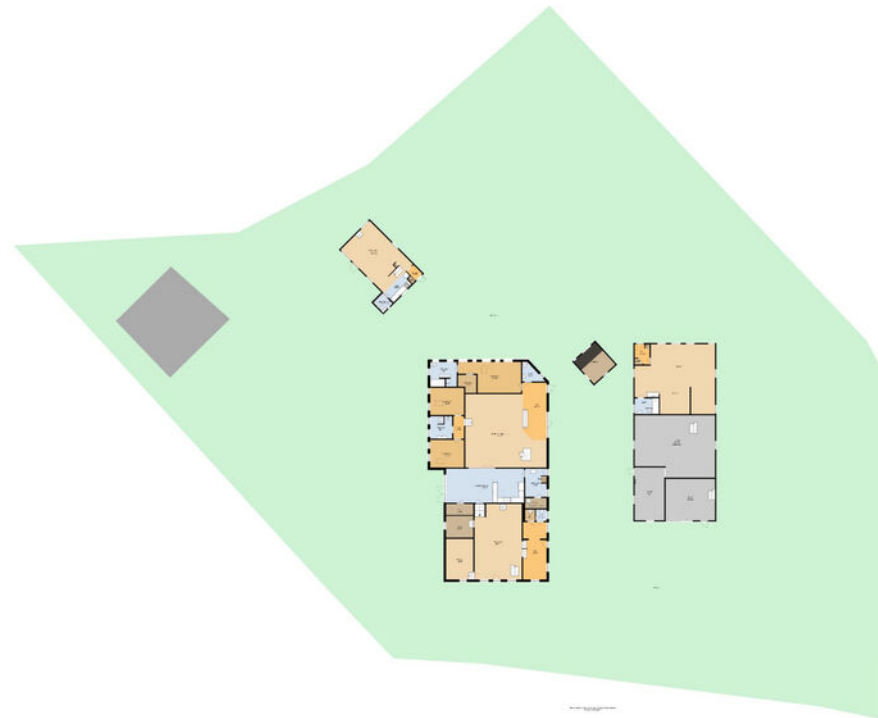


BIJGEBOUWEN

De kwaliteit van IJsseldijk 134 wordt niet uitsluitend bepaald door de boerderij. Juist de samenhang tussen de verschillende gebouwen maakt dit historische woonerf compleet. Ieder bijgebouw ontstond vanuit een eigen functie binnen het boerenbedrijf en draagt vandaag nog altijd bij aan de veelzijdigheid van het ensemble.



HET ERF





VOORMALIGE VARKENSSTAL

De voormalige varkensstal ligt aan de achterzijde van de boerderij en vormde tijdens de restauratie het eerste gebouw dat werd aangepakt. Gedurende de werkzaamheden diende het als tijdelijke woning, van waaruit de restauratie van het volledige erf werd begeleid. Daarmee markeert dit gebouw letterlijk het begin van de herontwikkeling van IJsseldijk 134.





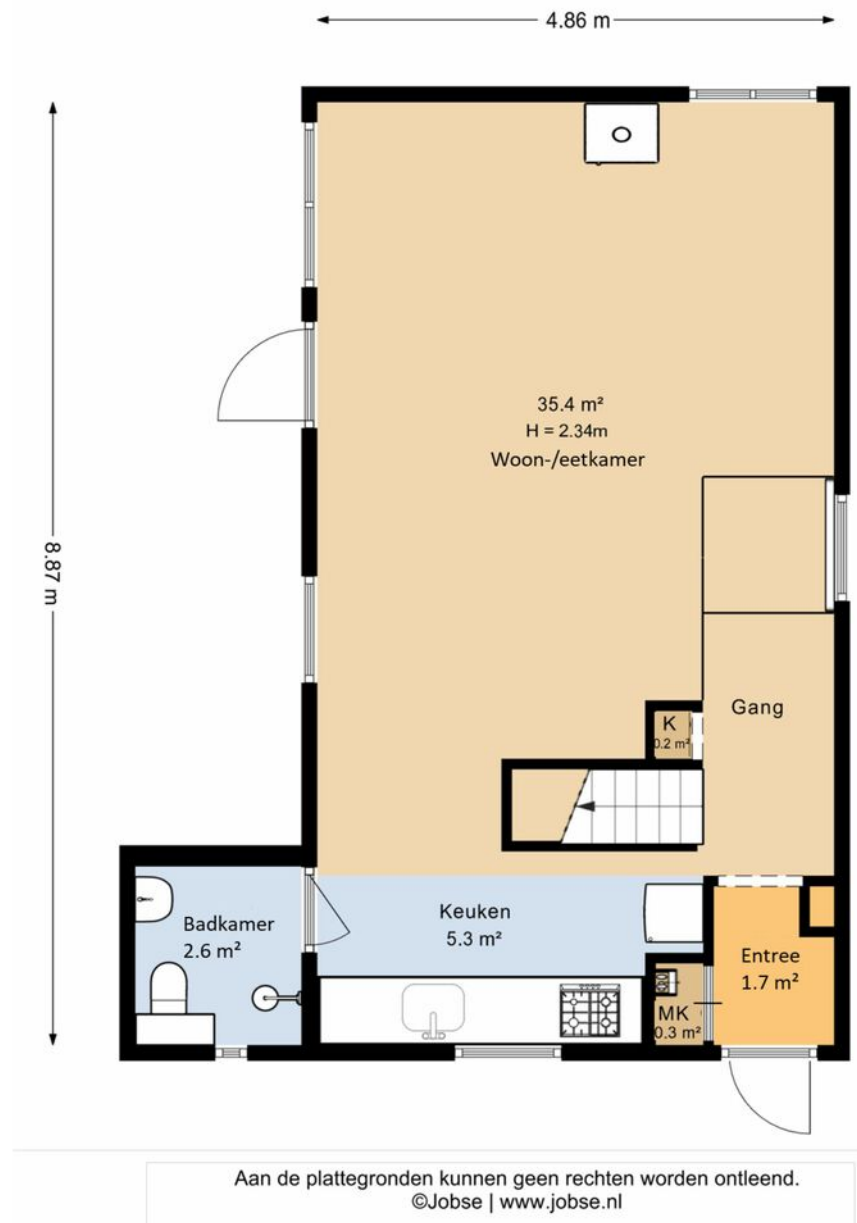


GASTENVERBLIJF

Tegenwoordig is de voormalige varkensstal ingericht als een volledig zelfstandig gastenverblijf. Op de begane grond bevinden zich een entree, een woonkamer met open keuken en een badkamer. Grote raampartijen zorgen voor een prettige relatie met het erf, terwijl de zichtbare houten constructie en het metselwerk herinneren aan de oorspronkelijke functie van het gebouw.



PLATTEGROND BEGANE GROND GASTENVERBLIJF



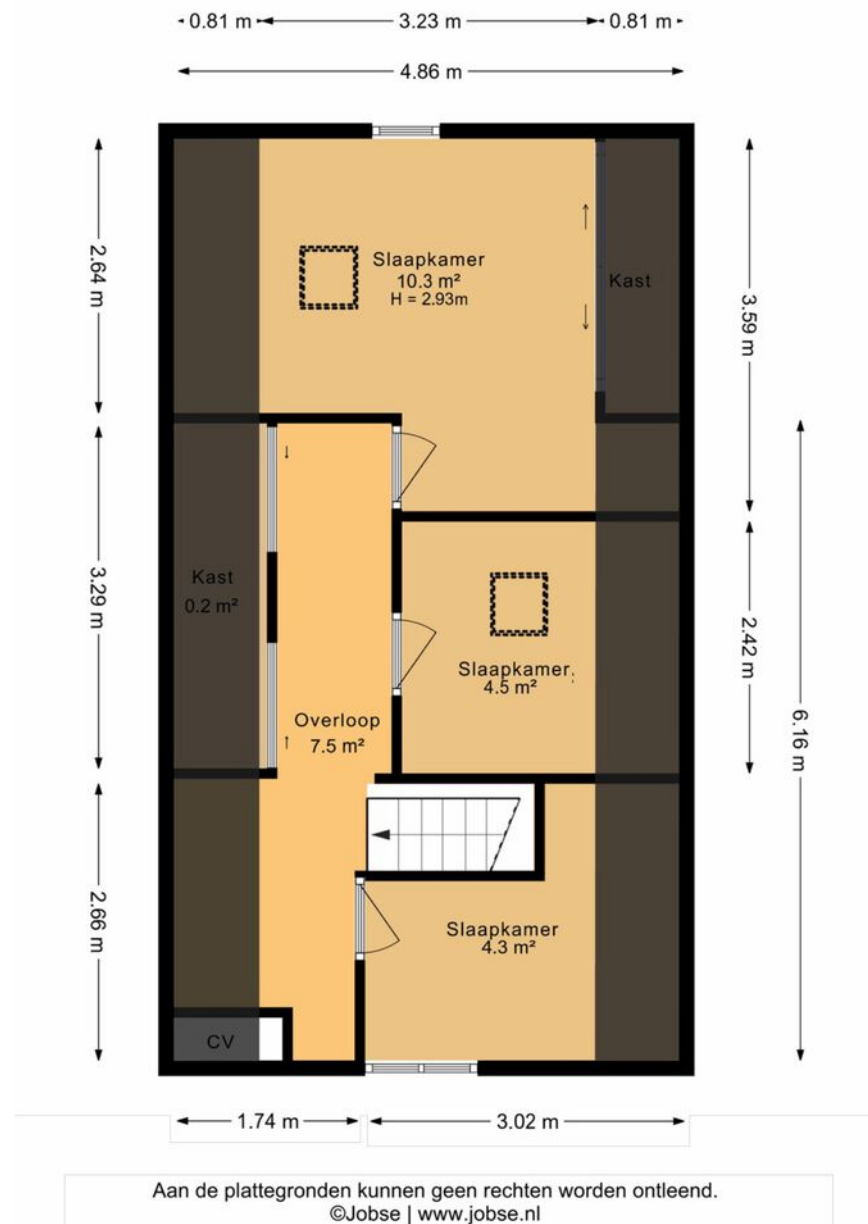


VERDIEPING GASTENVERBLIJF

De verdieping biedt ruimte aan drie slaapkamers, verbonden door een centrale overloop. Daarmee beschikt het gastenverblijf over een volwaardig woonprogramma dat zich uitstekend leent voor logerende familie en vrienden, mantelzorg, meergeneratiewonen of een bed & breakfast. Juist de zelfstandige opzet maakt dat gasten volop privacy ervaren, terwijl de verbondenheid met het erf behouden blijft.

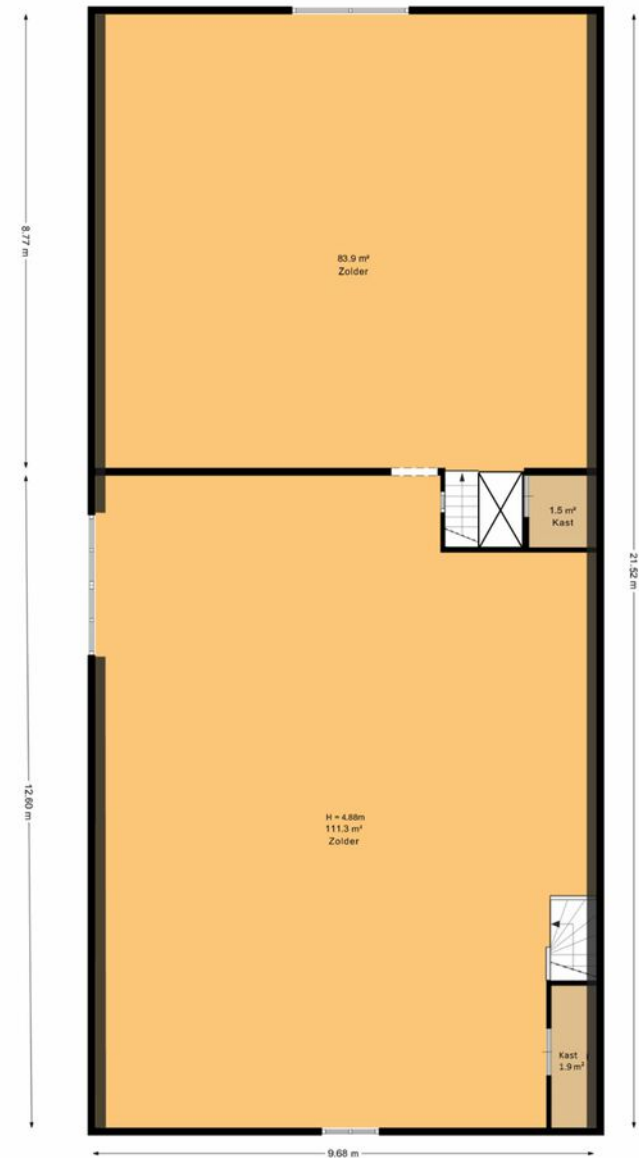


PLATTEGROND VERDIEPING GASTENVERBLIJF





PLATTEGRONDEN VOORMALIGE KOEIENSCHUUR



Aan de plattegronden kunnen geen rechten worden ontleend.
©Jobse | www.jobse.nl



VOORMALIGE KOEIENSCHUUR

De voormalige koeienschuur vormt samen met de boerderij één van de beeldbepalende gebouwen op het erf. Waar de restauratie zich in eerste instantie richtte op het woonhuis en het gastenverblijf, is de koeienschuur bewust grotendeels in haar oorspronkelijke staat behouden. Tijdens de werkzaamheden is het gebouw wind- en waterdicht gemaakt, waarna het gereed is gemaakt voor toekomstig gebruik.

Vandaag doet de schuur dienst als atelier, werkplaats, garage en opslagruimte. De robuuste houten constructie, de royale overspanning en de oorspronkelijke indeling zijn daarbij nog goed herkenbaar. Omdat de koeienschuur geen onderdeel uitmaakt van de monumentale bescherming, biedt het gebouw binnen de geldende regelgeving interessante mogelijkheden voor een toekomstige invulling. Daarmee vormt de schuur niet alleen een waardevol onderdeel van het historische erf, maar ook een gebouw met perspectief.









BOENHOK

Tussen de boerderij en de voormalige koeienschuur bevindt zich het oorspronkelijke boenhok. Waar vroeger de melkbussen werden gespoeld en dagelijkse werkzaamheden plaatsvonden, is tegenwoordig een praktische fietsenberging en bergruimte gerealiseerd. Het gebouw vervult daarmee nog steeds een ondersteunende functie binnen het erf en sluit vanzelfsprekend aan op het dagelijks gebruik.



HOUTSCHUUR

Aan de rand van het erf staat een vrijstaande houtschuur. Oorspronkelijk werd deze gebruikt voor de opslag van brandhout en materialen die binnen het boerenbedrijf nodig waren. Ook vandaag vervult de schuur een praktische rol. Het hout uit het eigen bosperceel wordt hier opgeslagen en gebruikt voor de houtkachel, die via een buffervat mede bijdraagt aan de verwarming van de boerderij en de warmwatervoorziening.

ERF, TUIN & LANDSCHAP

Het erf vormt de verbindende schakel tussen alle gebouwen. Waar de boerderij het historische middelpunt vormt, geeft het erf samenhang aan het geheel. De ruimte tussen de gebouwen is niet toevallig ontstaan, maar werd gedurende generaties gevormd door het dagelijks gebruik van het boerenbedrijf. De positie van de boerderij, de koeienschuur, de voormalige varkensstal en de kleinere bijgebouwen volgt nog altijd de oorspronkelijke logica van het erf.

Met een perceel van 4.895 m² biedt het woonerf een bijzondere afwisseling van open en besloten ruimtes. Aan de voorzijde vormt de historische IJsseldijk de verbinding met de Hollandsche IJssel. Achter de bebouwing verandert de sfeer volledig. Het erf wordt aan de zijanten en achterzijde vrijwel geheel omzoomd door brede watergangen, rietkragen en volwassen bomen, waardoor een natuurlijke begrenzing ontstaat en rust en privacy vanzelfsprekend zijn.

Verspreid over het erf liggen gazons, terrassen, een boomgaard, een moestuin en een klein bosperceel. De fruitbomen, bessenstruiken en walnotenboom herinneren aan de oorspronkelijke zelfvoorzienende opzet van het erf, terwijl de moestuin ook vandaag nog volop mogelijkheden biedt voor eigen teelt. Het bosperceel levert bovendien het hout voor de houtkachel in de boerderij, waardoor ook deze historische kringloop nog altijd onderdeel uitmaakt van het dagelijks gebruik.

Achter de voormalige koeienschuur ligt een beeldentuin die via een slingerend houtsnipperpad is verbonden met het bosperceel.

Het pad voert langs verschillende delen van het erf en laat zien hoe afwisselend de buitenruimte is ingericht. Verspreid over het perceel wisselen open grasvelden, bomen, water en beschutte plekken elkaar op natuurlijke wijze af.

De verschillende buitenruimtes sluiten vanzelfsprekend op elkaar aan. Er zijn plekken om buiten te eten, te werken, gasten te ontvangen of eenvoudig de rust van het landschap te ervaren. Tegelijkertijd blijft er voldoende ruimte over voor spelen, dieren, een moestuin of andere vormen van buitenleven. Juist die veelzijdigheid maakt het erf geschikt voor uiteenlopende manieren van wonen en leven.

Het erf verandert zichtbaar met de seizoenen. In het voorjaar bloeien de fruitbomen en komt de moestuin tot leven. In de zomer vormen de terrassen en de boomgaard beschutte plekken om buiten te verblijven. De herfst brengt fruit, noten en kleur, terwijl in de winter het hout uit het eigen bosperceel wordt gebruikt voor de houtkachel. Het erf is jarenlang met respect voor flora en fauna beheerd en biedt daardoor een leefomgeving voor talrijke vogelsoorten en egels.

Wat vooral opvalt, is de vanzelfsprekendheid waarmee landschap en bebouwing in elkaar overlopen. De gebouwen bepalen het erf, terwijl het erf tegelijkertijd de gebouwen versterkt. Daardoor voelt IJsseldijk 134 niet als een woning met een tuin, maar als een historisch woonerf waarin architectuur, landschap en dagelijks gebruik al ruim tweeënhalve eeuw onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.





BESTEMMING & MOGELIJKHEDEN

Historische woonerven onderscheiden zich door hun aanpassingsvermogen. Ook IJsseldijk 134 laat zien dat een erf zich gedurende ruim tweeënhalve eeuw steeds opnieuw heeft aangepast aan veranderende omstandigheden, zonder zijn ruimtelijke kwaliteit of identiteit te verliezen. De monumentale boerderij vormt vanzelfsprekend het hart van het ensemble, maar juist de aanwezigheid van meerdere gebouwen maakt het erf uitzonderlijk veelzijdig. Het zelfstandige gastenverblijf, de voormalige koeienschuur, het boenhok en de houtschuur voegen ieder een eigen gebruikswaarde toe. Daardoor ontstaat een woonomgeving die ruimte biedt voor uiteenlopende woon- en leefwensen. Binnen het erf is plaats voor wonen en werken, een atelier of studio, een praktijk aan huis, mantelzorg, meergeneratiewonen of het ontvangen van gasten. Ook voor liefhebbers van verzamelen, restaureren, tuinieren of kleinschalig buitenleven biedt het ensemble volop mogelijkheden. De verschillende gebouwen zorgen ervoor dat functies elkaar kunnen aanvullen, terwijl iedere ruimte zijn eigen karakter behoudt.

De voormalige koeienschuur verdient daarbij bijzondere aandacht. Omdat dit gebouw geen onderdeel uitmaakt van de monumentale bescherming, biedt het binnen de geldende regelgeving meer vrijheid voor toekomstige aanpassingen of een andere invulling. Dat maakt het een waardevolle aanvulling op het ensemble en biedt perspectief voor toekomstige ontwikkelingen. Zoals bij ieder rijksmonument vraagt ook dit erf om zorgvuldig eigenaarschap. Veranderingen aan de monumentale gebouwen worden beoordeeld op hun invloed op de monumentale waarden. Juist die zorgvuldigheid heeft ervoor gezorgd dat het ensemble zijn bijzondere kwaliteit tot op de dag van vandaag heeft behouden en ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk blijft. De kracht van IJsseldijk 134 ligt uiteindelijk niet in één specifieke functie, maar in de ruimte die het erf biedt om zich opnieuw aan te passen aan de manier waarop een volgende eigenaar wil wonen, werken en leven. Dat vermogen heeft het ensemble ruim 250 jaar lang bewezen en vormt nog altijd één van zijn grootste kwaliteiten.

GEBRUIKSSCENARIO'S

IJsseldijk 134 is een woonerf dat zich niet laat vangen in één manier van wonen. De oorspronkelijke opzet biedt een vanzelfsprekende flexibiliteit, waardoor het erf zich eenvoudig aanpast aan verschillende levensfasen en woonwensen.

Voor een gezin biedt de boerderij volop ruimte om samen te wonen, terwijl de verdieping en het gastenverblijf ieder een eigen plek binnen het geheel innemen. Wie wonen en werken wil combineren, vindt in de voormalige deel, de koeienschuur of het atelier ruimtes die zich daarvoor uitstekend lenen, zonder dat het wonen daaronder hoeft te lijden.

Ook voor mantelzorg of meergeneratiewonen biedt het erf een logische opzet. Het zelfstandige gastenverblijf maakt het mogelijk om familie of zorg dichtbij te huisvesten, met behoud van ieders privacy. Tegelijkertijd bieden de verschillende gebouwen ruimte voor hobby's, een verzameling, een atelier, een werkplaats of een studio.

Het erf biedt daarnaast volop mogelijkheden voor liefhebbers van tuinieren en buitenleven. De boomgaard, moestuin, het bosperceel en de verschillende buitenruimtes maken het mogelijk om het leven voor een deel weer naar buiten te verplaatsen. De seizoenen zijn hier zichtbaar aanwezig en bepalen het ritme van het erf, zoals dat al generaties lang het geval is.

Juist die veelzijdigheid maakt IJsseldijk 134 aantrekkelijk. Niet omdat het erf voor één specifieke doelgroep is ontworpen, maar omdat het de ruimte biedt om het op een eigen manier te gebruiken. Dat is misschien wel de grootste kwaliteit van dit historische woonerf. Het past zich niet aan de mode van het moment aan, maar aan de mensen die er wonen.



NADERE INFORMATIE

BOUWKUNDIG ONDERZOEK

Een monumentaal woonerf vraagt om zorgvuldig onderhoud en periodieke beoordeling van de bouwkundige staat. Juist bij gebouwen die al generaties lang in gebruik zijn, biedt een onafhankelijk onderzoek waardevol inzicht in de technische conditie en de onderhoudsbehoefte.

Voor IJsseldijk 134 is een recent bouwkundig onderzoek beschikbaar. Daaruit blijkt dat het ensemble met zorg is onderhouden en dat de restauratie op een verantwoorde wijze is uitgevoerd. De rapportage geeft toekomstige eigenaren een helder beeld van de huidige bouwkundige staat en vormt tegelijkertijd een praktisch uitgangspunt voor het toekomstige beheer van het erf.

Zoals bij ieder historisch gebouw blijven onderhoud en periodieke inspecties onderdeel van goed eigenaarschap. Dat geldt voor de rieten kap, het schilderwerk, het metselwerk en de houten constructies. Juist door deze onderdelen tijdig te controleren en waar nodig planmatig te onderhouden, blijft de kwaliteit van het ensemble ook op langere termijn behouden.

De beschikbare rapportages, gecombineerd met de restauratiedocumentatie, geven een toekomstige eigenaar veel inzicht in de wijze waarop het erf de afgelopen jaren is beheerd. Dat biedt vertrouwen en vormt een solide basis voor de volgende generatie bewoners.

ENERGIELABEL & VERDUURZAMING

Een rijksmonument uit circa 1760 met energielabel A is uitzonderlijk. Het laat zien dat monumentenzorg en verduurzaming elkaar niet hoeven uit te sluiten wanneer beide vanaf het begin als één integraal project worden benaderd. Tijdens de restauratie is veel aandacht besteed aan het verbeteren van het comfort en de energieprestatie van de boerderij, zonder de monumentale waarden uit het oog te verliezen. Daarbij is niet gekozen voor één ingrijpende maatregel, maar voor een zorgvuldig samenspel van bouwkundige verbeteringen en installatietechniek.

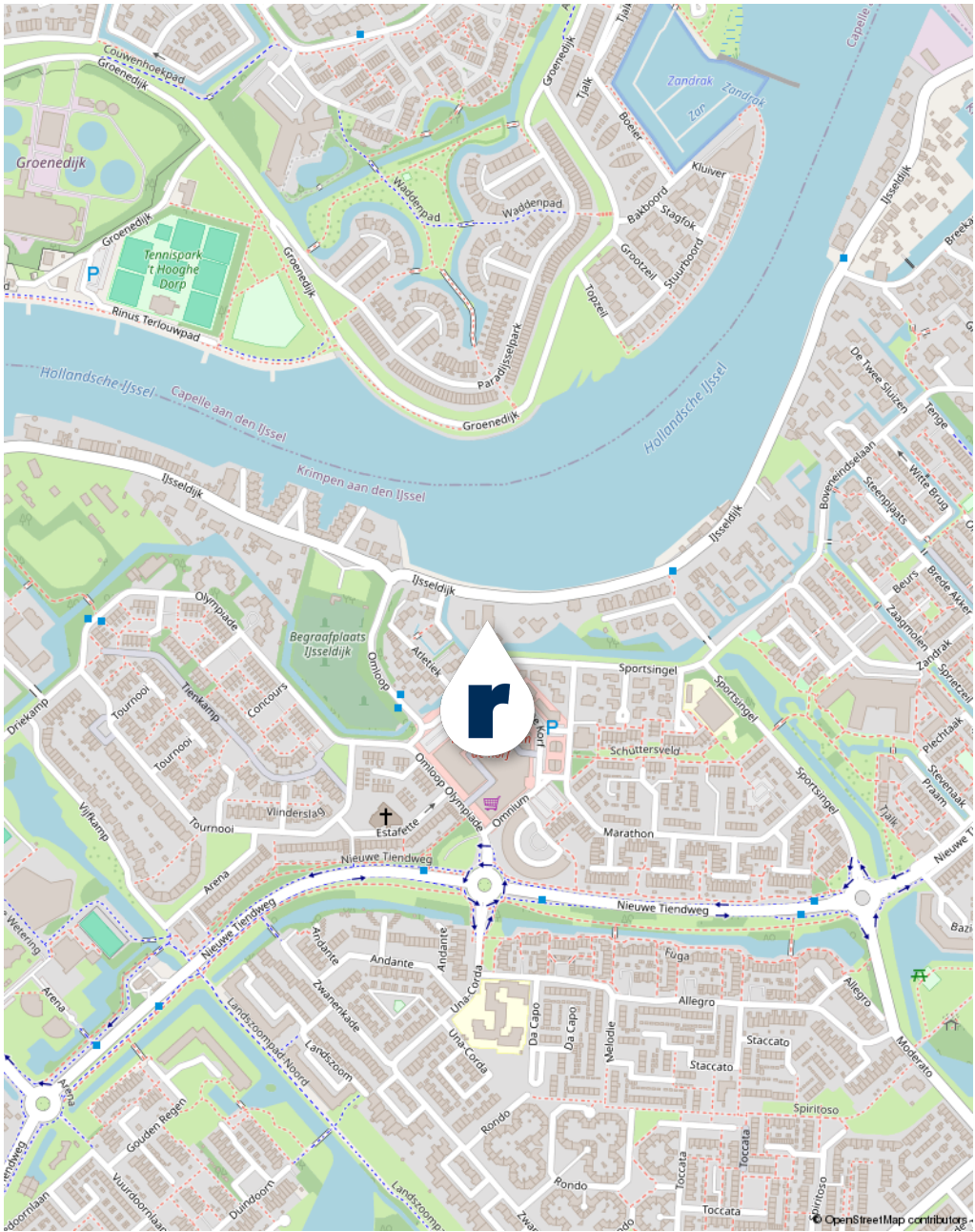
De boerderij is onder meer voorzien van dak-, gevel- en vloerisolatie, monumentaal HR++-glas, mechanische ventilatie en vloerverwarming op een groot deel van de begane grond, mechanische ventilatie en een uitgebreid energiesysteem waarin verschillende technieken elkaar ondersteunen. De verwarmingsinstallatie bestaat uit een HR-combiketel in combinatie met een houtkachel die is aangesloten op een groot buffervat. Hierdoor wordt de warmte die de houtkachel produceert efficiënt opgeslagen en benut voor de verwarming van de woning en de warmwatervoorziening. Op het dak liggen 38 zonnepanelen met een gezamenlijk vermogen van circa 12,4 kWp, waarmee een belangrijk deel van de elektriciteitsbehoefte wordt opgewekt. Daarnaast is de installatie voorbereid op verdere uitbreiding, waaronder de mogelijkheid voor een zonneboiler. Bijzonder is dat duurzaamheid hier niet ophoudt bij techniek alleen. Het hout voor de houtkachel is afkomstig uit het eigen bosperceel, waardoor ook het dagelijkse beheer van het erf onderdeel uitmaakt van de duurzame manier van wonen. Zo sluiten landschap, onderhoud en energievoorziening op natuurlijke wijze op elkaar aan. De verduurzaming is steeds uitgevoerd met respect voor het monument. Waar historische onderdelen daarom vroegen, is bewust gekozen voor behoud en herstel in plaats van maximale isolatie. Daardoor is een zorgvuldig evenwicht ontstaan tussen monumentale kwaliteit, wooncomfort en energieprestatie. Het resultaat is een rijksmonument dat niet alleen zijn historische karakter heeft behouden, maar tegelijkertijd voldoet aan de eisen die aan comfortabel wonen in deze tijd worden gesteld;

- Verduurzamingsmaatregelen
- Energielabel A
- 38 zonnepanelen (ca. 12,4 kWp)
- HR-combiketel
- Houtkachel gekoppeld aan buffervat
- Vloerverwarming
- Monumentaal HR++-glas
- Dak-, gevel- en vloerisolatie
- Voorbereiding voor zonneboiler

KADASTRALE KAART



LIGGING



NADERE INFORMATIE

DE PLEK

IJsseldijk 134 ligt op een karakteristieke locatie langs de Hollandsche IJssel, aan de rand van de Krimpenerwaard. De rivier, de dijk en de omliggende polders bepalen hier al eeuwenlang het landschap. Het is een omgeving waarin de geschiedenis nog altijd zichtbaar aanwezig is, zonder dat de aansluiting met het dagelijks leven verloren is gegaan.

Aan de voorzijde vormt de historische IJsseldijk de verbinding met de rivier. Achter de boerderij verandert de sfeer volledig. Hier overheersen water, bomen, rietkragen en de rust van een besloten woonerf. Die overgang tussen de levendigheid van de dijk en de beslotenheid van het erf geeft deze plek een kwaliteit die zelden voorkomt.

Ondanks de rustige ligging bevinden de dagelijkse voorzieningen zich verrassend dichtbij. Het centrum van Krimpen aan den IJssel met winkels, scholen, sportvoorzieningen en horeca ligt op korte afstand. Ook het openbaar vervoer is goed geregeld. Busverbindingen sluiten aan op metrostation Capelsebrug en via de Waterbus zijn Rotterdam en Dordrecht eenvoudig bereikbaar.

Met de auto zijn de Algerabrug, de A16 en de A20 binnen enkele minuten bereikbaar. Rotterdam ligt op ongeveer twintig minuten rijden, Gouda op circa vijftientwintig minuten, Den Haag op ongeveer vijfendertig minuten en Utrecht op ongeveer veertig minuten. Daardoor combineert IJsseldijk 134 de rust van een historisch woonerf met de bereikbaarheid van de Randstad.

Voor veel bewoners schuilt juist daarin de aantrekkingskracht van deze locatie. Aan de ene kant het ritme van de rivier, de seizoenen en het buitenleven, aan de andere kant de nabijheid van stedelijke voorzieningen, cultuur, onderwijs en werk. Het maakt IJsseldijk 134 tot een plek waar ruimte en bereikbaarheid elkaar niet uitsluiten, maar juist versterken.

POSITIONERING BINNEN DE MARKT

Historische woonerven als IJsseldijk 134 worden slechts zelden aangeboden. De combinatie van een rijksmonumentale hallenhuisboerderij, een compleet ensemble van historische bijgebouwen, een perceel van bijna een halve hectare, een zorgvuldig uitgevoerde restauratie en energielabel A is uitzonderlijk binnen de Nederlandse woningmarkt.

De kracht van dit erf ligt niet uitsluitend in de monumentale boerderij, maar juist in de samenhang van het geheel. De verschillende gebouwen, het groene erf, de boomgaard, de moestuin, het water en de veelzijdige gebruiksmogelijkheden maken dat IJsseldijk 134 zich onderscheidt van zowel de klassieke woonboerderij als de vrijstaande villa. Hier wordt geen losse woning aangeboden, maar een complete woonomgeving die ruimte biedt aan verschillende manieren van wonen, werken en leven.

Juist daardoor spreekt het erf een brede groep geïnteresseerden aan. Gezinnen die ruimte zoeken, liefhebbers van monumenten, mensen die wonen en werken willen combineren, verzamelaars, creatieve ondernemers of kopers die op zoek zijn naar een plek voor meerdere generaties vinden hier mogelijkheden die binnen het reguliere woningaanbod nauwelijks beschikbaar zijn.

Daar komt bij dat het erf klaar is voor de toekomst. De restauratie, de uitstekende onderhoudsstaat en de uitgevoerde verduurzaming bieden een solide basis voor een volgende generatie bewoners. Daarmee vormt IJsseldijk 134 niet alleen een waardevol monument, maar ook een toekomstbestendig woonerf waarin geschiedenis en hedendaags wooncomfort op vanzelfsprekende wijze samenkomen.





10 REDENEN

1. Rijksmonumentale hallenhuisboerderij uit circa 1760 aan de historische Hollandsche IJssel.
2. Een vrijwel compleet historisch woonerf met boerderij, voormalige koeienschuur, gastenverblijf, boenhok, houtschuur en een herkenbare erfstructuur.
3. Een perceel van 4.895 m² met boomgaard, moestuin, bosperceel en een natuurlijke begrenzing door water.
4. Een zorgvuldig gerestaureerd ensemble waarbij monumentale kwaliteit en hedendaags wooncomfort op vanzelfsprekende wijze samenkomen.
5. Energielabel A, een uitzonderlijke prestatie voor een rijksmonument uit de achttiende eeuw.
6. Een volledig woonprogramma op de begane grond, aangevuld met een royale verdieping en een zelfstandig gastenverblijf.
7. Een voormalige koeienschuur met interessante gebruiks- en ontwikkelmogelijkheden binnen de geldende regelgeving.
8. Een woonerf dat ruimte biedt voor wonen, werken, mantelzorg, meergeneratiewonen, een atelier of een praktijk aan huis.
9. Een rustige en groene ligging, met de voorzieningen van Krimpen aan den IJssel en de Randstad binnen handbereik.
10. Een erf dat ruim 250 jaar geschiedenis verbindt met het wooncomfort en de duurzaamheid van vandaag.





KORTOM

IJsseldijk 134 is een woonerf dat zich niet in één zin laat samenvatten. De kwaliteit van deze plek wordt niet bepaald door één gebouw, maar door de samenhang tussen de monumentale boerderij, de historische bijgebouwen, het erf en het landschap. Samen vormen zij een ensemble dat gedurende ruim tweeënhalve eeuw is gegroeid en waarvan de oorspronkelijke structuur nog altijd herkenbaar is. Iedere generatie heeft hier haar eigen hoofdstuk toegevoegd. Het agrarische erf ontwikkelde zich stap voor stap tot de woonomgeving die het vandaag is. De recente restauratie sluit naadloos aan op die geschiedenis. Historische materialen, ambachtelijk vakmanschap en hedendaags wooncomfort gaan hier hand in hand, zonder dat de identiteit van het erf verloren is gegaan. Dat maakt IJsseldijk 134 aantrekkelijk voor mensen die meer zoeken dan een monumentale woning alleen. Het is een plek waar ruimte, geschiedenis, natuur en veelzijdigheid samenkomen. Een woonerf dat klaar is voor een volgende generatie bewoners en tegelijkertijd de geschiedenis van de Krimpenerwaard zichtbaar houdt.

Sommige gebouwen vragen om meer dan een beschrijving van woonoppervlakten, materialen en voorzieningen. Zij vragen om kennis van architectuur, monumenten, bouwhistorie en de manier waarop een gebouw zich door de tijd heeft ontwikkeld. IJsseldijk 134 behoort tot die categorie. De kracht van dit erf ligt niet uitsluitend in de monumentale boerderij, maar vooral in de samenhang van het complete ensemble. Om die kwaliteit goed te kunnen duiden, is inzicht nodig in de geschiedenis van het gebouw, de restauratie, de erfstructuur en de mogelijkheden die daaruit voortkomen. Redres is sinds 2003 gespecialiseerd in architectuur, monumenten en bijzonder vastgoed. Als bouwkunstmakelaar kijken wij verder dan het gebouw alleen. Wij brengen de geschiedenis, de ruimtelijke kwaliteit en de toekomstmogelijkheden samen in een presentatie die recht doet aan de plek én aan de mensen die zich hierdoor aangesproken voelen. Tijdens een bezichtiging nemen wij graag de tijd om niet alleen de boerderij, maar het complete woonerf te laten zien.

GEGEVENS

Adres	IJsseldijk 134
Plaats	Krimpen Aan Den IJssel
Bouwjaar	1760
Woonoppervlakte	600
Inhoud	3551 m ³
Perceel oppervlakte	4895 m ²
Aantal kamers	7
Aantal slaapkamers	3
Aantal badkamers	2
Aantal woonlagen	2
Externe bergruimte	328 m ²
Monumentstatus	Rijksmonument
Energielabel	A
Bijzonderheden en beperkingen	Ja
Bouwkundig onderzoek	Ja
Verduurzamingsonderzoek	Nee

© 2026, Redres de Bouwkunstmakelaar. De vermelde informatie is van algemene aard en is niet meer dan een uitnodiging om in onderhandeling te treden. Aan de inhoud hiervan kunnen géén rechten worden ontleend en

de prospectus maakt geen deel uit van de koopovereenkomst en is derhalve geen contractstuk. Ouderdomsclausule van toepassing tenzij anders vermeld. Gunning voor-behouden aan eigenaars.





MONUMENTENPORTAAL (NMp)

Het **Nationaal Monumenten portaal** (NMp) is een initiatief van de Nationale Monumentenorganisatie (NMo) en zet in op het online toegankelijk maken van monumenten voor het publiek. Het NMp brengt monumentenaanbod en -vraag samen op één plek. Het NMp beoogt daarmee de monumentenmarktplaats van Nederland te worden. Het is de plek waar iedereen, altijd terecht kan voor het vinden van:

- Monumenten die te koop of te huur zijn
- Overnachtings-, en evenementenlocaties in monumenten
- Activiteiten in en rondom monumenten en
- Praktische tips voor eigenaren

Om dit bijzonder initiatief mogelijk te maken heeft Redres de afgelopen jaren actief bijgedragen aan de ontwikkeling van het platform. Redres is als Bouwkunstmakelaar de allereerste door de Nationale Monumenten organisatie geselecteerde **NMo-Monumentenmakelaar** die haar aanbod publiceert op de website van NMp.

Op deze manier kunnen wij ons naast onze specifieke - zeer goed bezochte - website van Redres nog beter onderscheiden als dé erfgoed- en monumentenmakelaar van Nederland.

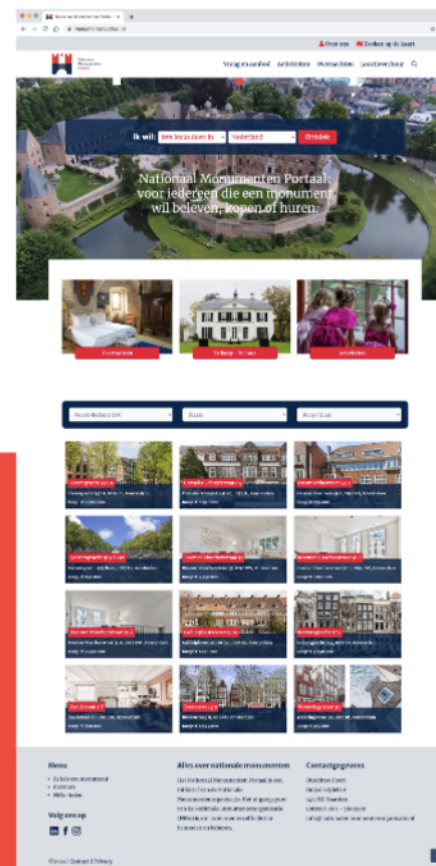
nationaalmonumentenportaal.nl



Nationale
Monumenten
organisatie



Nationale
Monumenten
organisatie



Nationale Monumentenorganisatie
Utrechtse Poort
Rijksdamplein 6
1411 RD Naarden

085 - 7603580
info@nationaalemonumentenorganisatie.nl

Welkom op het Nationaal Monumenten Portaal

De Nationale Monumentenorganisatie (NMo) heeft het Nationaal Monumenten Portaal (www.monumentenportaal.nl) in het leven geroepen omdat monumenten beleefd moeten worden en blijven. Op het Monumentenportaal tref je honderden monumenten aan waarin je kunt wonen, logeren, eten, vergaderen, die je kunt bezoeken, waar je omheen kunt wandelen en fietsen, waar kinderen zich kunnen uitleven en waar je de stilte kan opzoeken. Daarnaast kun je monumenten bekijken die te koop of te huur staan.

Het Monumentenportaal wordt maandelijks bezocht door duizenden bezoekers die op zoek zijn naar een monument om te kopen, huren of beleven.

Beleef monumenten het hele jaar door!
www.monumentenportaal.nl

REGELINGEN RESTAURATIE EN ONDERHOUD RIJKSMONUMENTEN

In Nederland zijn circa 62.000 gebouwen met de status 'rijksmonument'. Ongeveer de helft van deze gebouwde rijksmonumenten (31.548) behoort tot de categorie 'woningen en woningbouwcomplexen', gevolgd door de categorie 'boerderijen, molens en bedrijven' (9.921) en 'kastelen, landhuizen en parken' (5.585). (data Erfgoedmonitor 2020) Voor oude panden die zijn opgenomen in het rijksmonumentenregister zijn er vanuit rijksregelingen tegemoetkomingen mogelijk in de vorm van subsidies of laagrentende leningen. Het zijn rijksregelingen voor de kosten die bijdragen aan de instandhouding van de monumentale onderdelen van een rijksmonument.

Eigenaren van woonhuizen met de status van rijksmonument kunnen de onderhouds- en restauratiekosten financieren met een laagrentende lening bij het Nationaal Restauratiefonds of een met subsidie die verstrekt wordt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Informeer welke regeling voor u het aantrekkelijkst is.

- **Woonhuissubsidie:** De woonhuissubsidie bedraagt 38% van de subsidiabele instandhoudingskosten. Jaarlijks kan tussen 1 maart en 30 april een aanvraag worden gedaan voor de Subsidie Woonhuismonumenten. Deze subsidie vervangt de vroegere fiscale regeling voor aftrek van monumenten. Met de subsidie kunnen eigenaren onderhoud deels financieren, zoals bijvoorbeeld schilderwerk, goten en regenpijpen repareren, dakherstel, voegen repareren, kozijnen herstellen en de fundering repareren. Welke kosten dat precies zijn staat in de Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Eigenaren kunnen elk jaar na afloop van het onderhoud subsidie aanvragen. bouwwaarde. Per jaar is dat 0,5%.

- **Laagrentende lening:** De Restauratiefonds-hypotheek is een annuïteitenlening met een lage rente. De hoogte van de hypotheek wordt onder meer bepaald door de onderhoudskosten aan uw rijksmonument.
- **Subsidie voor overige rijksmonumenten.** Staat uw object met een andere beschrijving dan die van woonhuis in het rijksmonumentenregister, bijvoorbeeld als molen, boerderij, kasteel of landhuis, dan is er de Instandhoudingssubsidie. Met deze subsidie financiert u een gedeelte van het onderhoud van uw monument. Het gaat hierbij om sober en doelmatig onderhoud, op basis van een instandhoudingsplan, over een periode van 6 jaar. Het maximum te ontvangen totale subsidiebedrag is 3% van de herbouwwaarde.

"Woonhuis: rijksmonument of zelfstandig onderdeel dat in oorsprong is vervaardigd voor bewoning of dat voor meer dan de helft van het oppervlakte voor bewoning in gebruik is. Met dien verstande dat niet als woonhuis wordt aangemerkt een gebouw dat deel uitmaakt van een geregistreerd museum, een kerkgebouw, kasteel, paleis, hoofdhuis van ene buitenplaats, landhuis, gebouw van liefdadigheid, molen, gemaal, agrarisch gebouw of watertoren."



Woonhuissubsidie

De subsidie voor rijksmonumenten met een woonfunctie

In het kort



Van **1 maart tot en met 30 april** kunnen particuliere eigenaren van rijksmonumenten met woonfunctie jaarlijks een aanvraag indienen voor de woonhuissubsidie via het **portaal** van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.



Wat heeft u nodig?

De aanvraag dient u digitaal in en daarvoor heeft u **Digi-D** nodig.



Gespecificeerde facturen waarop het jaar van uitvoering van de werkzaamheden is vermeld.



Maak altijd **foto's van vóór en na** de werkzaamheden.



Als de **totale kosten** hoger zijn dan € 70.000,- vraag dan voor de start van de werkzaamheden eerst een **inspectierapport** aan.



Subsidiabele onderhoudskosten

Op cultureelerfgoed.nl leest u wat subsidiabel is, hieronder een aantal voorbeelden:

1 Dak

Dakbedekking, goten, hemelwaterafvoeren

2 Gevel

Metsel- en voegwerk, pleisterwerk, natuursteen

3 Fundering en constructie

Fundering- en grondwerk

4 Kozijnen

Ramen, deuren en glaswerk

5 Constructies

Hout- metaal- en betonwerk, incl. stut- en sloopwerk

6 Binneninrichting

Monumentaal interieur; plafonds, trappen

7 Schilderwerk

8 Terrein en Beplanting

Monumentale groenaanleg, hekwerk



9 Overige

Adviseurs; bouwtechnisch, constructief, bouwhistorisch, kleuronderzoek

Voor welke eigenaren?

- Particuliere eigenaar
- NSW-aandeelhouders



van de **instandhoudingskosten** van monumentale onderdelen wordt gesubsidieerd.

Hulpmiddelen



Samenvatting Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten



Checklist Woonhuissubsidie

Wilt u meer weten?

Op onze website vindt u meer informatie.



SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN

Duurzame maatregelen

Eigenaren die hun rijksmonument willen verduurzamen kunnen bij het Nationaal Restauratiefonds een Duurzame Monumenten-Lening aanvragen. Dit is een laagrentende lening die wordt verstrekt aan een eigenaar. U leent tegen een lage rente: 3% onder de marktrente (met een minimum van 1,0% voor eigenaar-bewoners)

Nieuwe bestemming

Bent u van plan bent een (rijks)monument een nieuwe te bestemming geven? Kijk dan of u gebruik kunt maken van landelijke subsidies voor haalbaarheidsonderzoek en voor het wind- en waterdicht maken van het pand.

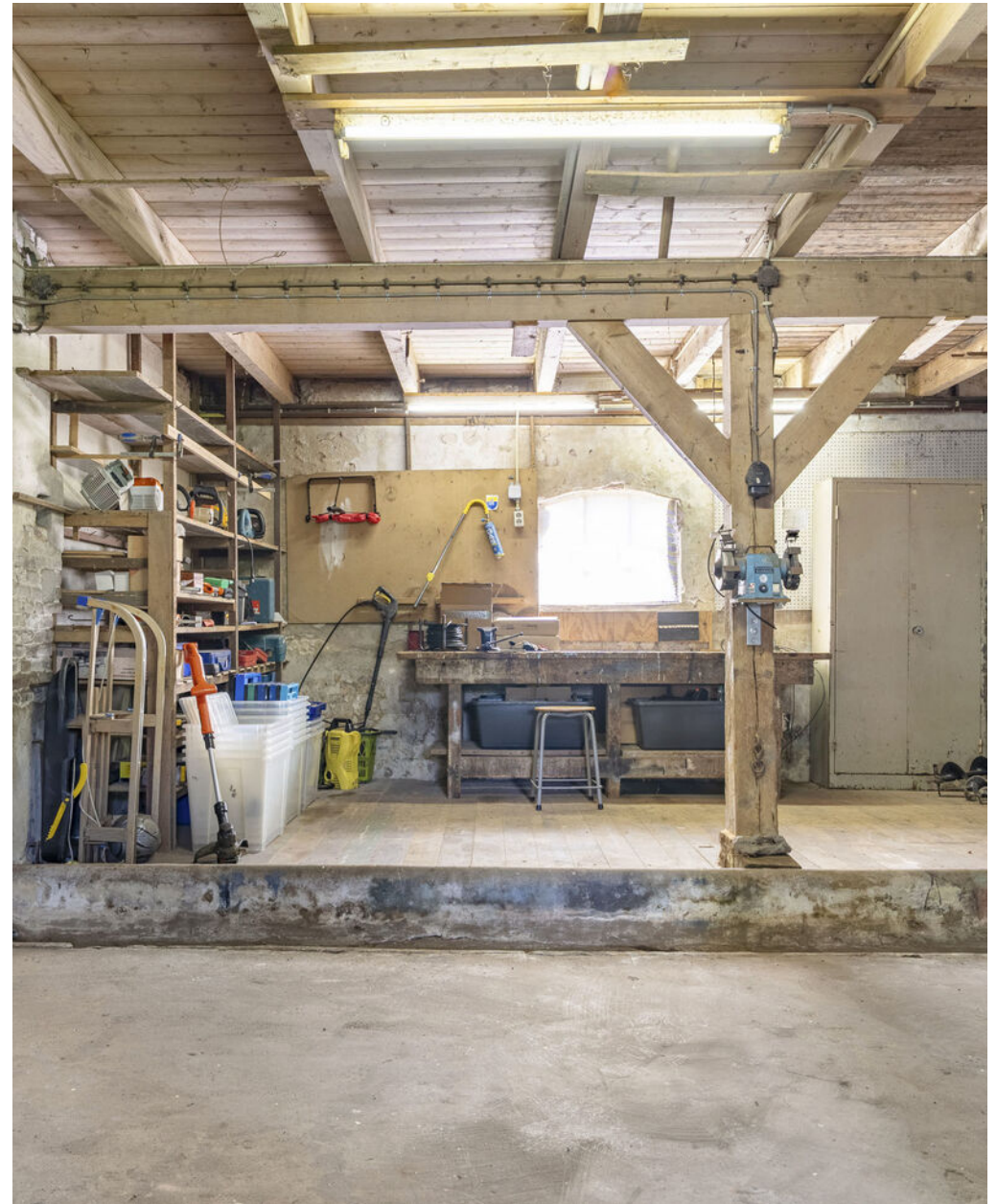
Is het pand een gemeentelijk monument?

Heeft uw pand niet de status van een rijksmonument maar is het een gemeentelijk monument? Ook voor gemeentelijke monumenten zijn er mogelijkheden voor subsidie als u het pand wilt restaureren of verduurzamen. Vraag ernaar bij de gemeente. Als de gemeente subsidie verstrekt voor instandhouding van gemeentelijke monumenten dan ligt daar een mogelijkheid. Vaak gaat het om kleine bedragen waardoor het voor de eigenaar niet loont om een adviseur in te schakelen. Tip: bekijk de website van de gemeente.

Zie ook:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidieinstandhoudingrijksmonumenten>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0032075/2019-12-25>



CONTACT

Redres de Bouwkunstmakelaar is gevestigd in de charmante torenkamer van de rijksmonumentale villa Ostwalt in Hilversum. Deze prachtige eclectische villa ontworpen in Art Nouveaustijl met chalet-invloeden werd in 1898 gebouwd in opdracht van de Amsterdamse zakenman Ostwalt. Ook de tuinaanleg is bijzonder fraai en ontworpen door de bekende tuinarchitect H. Copijn.

Villa Ostwalt is gelegen in de wijk "Trompenberg", één van de eerste villaparken die gebouwd werd in Hilversum. Kortom, dit prachtige Rijksmonument is de ideale huisvesting voor dé erfgoed,- en bouwkunstmakelaar van Nederland!



team redres.

erfgoed - bouwkunst - vintage - architectuur

Villa Ostwalt
Witte Kruislaan 6
1217 AP HILVERSUM

T +31 (0)35-647 08 78
E info@redres.nl
W www.redres.nl

© 2026, Redres de Bouwkunstmakelaar. De vermelde informatie is van algemene aard. Aan de inhoud hiervan kunnen géén rechten worden ontleend. Algemene Voorwaarden Redres de Bouwkunstmakelaar maart 2019 van toepassing.





VERWONDEREN



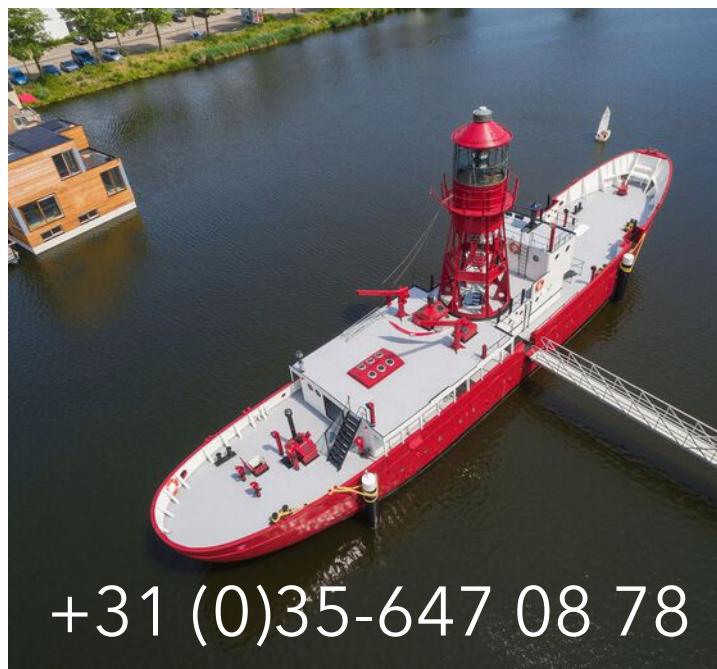
VERLEIDEN



VERKOPEN



info@redres.nl



+31 (0)35-647 08 78



redres • de bouwkunstmakelaar / 
/erigoed / vintage architectuur / design